

FARLIGT AVFALL PÅ FÖRETAG

Information och praktiska tips

Maj 2024 sjätte utgåvan

Miljösamverkan
Sydost

FARLIGT AVFALL PÅ FÖRETAG

Den här broschyren vänder sig till dig som har en verksamhet där det finns farligt avfall. Här har vi sammanställt lagar, tips och annan information som är bra att känna till vid hantering av farligt avfall.

Tyvärr finns det oseriösa avfallsentreprenörer som gör stora vinster på att ta hand om verksamheternas avfall på ett felaktigt sätt, exempelvis genom att gräva ner det. När avfallet hamnar på fel ställe kan det skada vår miljö och hälsa. Ofta erbjuder dessa företag att ta hand om ditt avfall till ett lågt pris. Oseriösa avfallsentreprenörer har ofta kopplingar till kriminella organisationer.

Ta hjälp av Ekobrottsmyndighetens checklista för att kontrollera företaget innan du anlitar det. Checklistan finns på www.ekobrottsmyndigheten.se

ENKLASTE SÄTTET ATT HANTERA FARLIGT AVFALL

Det enklaste sättet för dig att hantera ditt farliga avfall rätt är att anlita tjänster från seriösa och etablerade avfallsbolag. De kan:

- » Tillhandahålla lämpliga behållare eller miljöskåp för ditt farliga avfall
- » Hjälpa till med klassificering och paketering av ditt farliga avfall
- » Transportera ditt farliga avfall
- » Agera ombud och administrera anteckningar och rapporteringar för ditt farliga avfall

FARLIGT AVFALL MEDFÖR RISK FÖR MILJÖN

Allt avfallshantering innebär risker för miljön. Men det är extra allvarligt om farligt avfall hamnar på fel plats kan det förorena dricksvatten och orsaka risker människors hälsa och miljön. Därav ställs höga krav att alla verksamheter att dokumentera uppkomst, transport och behandling av farligt avfall.

DITT ANSVAR

När farligt avfall produceras i verksamheten är du bland annat skyldig att:

- » Skaffa dig kunskap om det farliga avfallet och hur det påverkar hälsan och miljön
- » Klassificera avfallet
- » Dokumentera vilket avfall som uppkommer och finns i verksamheten
- » Förebygga uppkomsten av farligt avfall
- » Ta reda på om transportören och mottagaren har nödvändiga tillstånd
- » Rapportera uppgifter om farligt avfall till Naturvårdsverkets avfallsregister

VAD ÄR FARLIGT AVFALL?

Allt avfall som har en eller flera farliga egenskaper, exempelvis brandfarligt, giftigt, frätande eller miljöfarligt, är skadligt för människors hälsa eller miljön och kallas för farligt avfall.

Exempel på farligt avfall är spillolja, bekämpningsmedel, färg och lysrör. Även elektriskt och elektroniskt avfall klassas och ska hanteras som farligt avfall.

I bilaga 3 till avfallsförordningen (SFS 2020:614) beskrivs olika avfall med avfalls-koder. Avfall markerad med en asterisk (*) ska anses vara farligt avfall.

Det är viktigt att avfall klassas rätt! Klassningen är avgörande för hur avfallet ska hanteras och omhändertas för att inte orsaka skada.

Man kan generellt säga att produkter som märkts med farosymboler eller annan information om att de är farliga, samt material förorenat med sådan produkt, blir farligt avfall efter användning. Se förteckning över symboler samt egenskaper för farligt avfall på sidan 8.

DU SPARAR PENGAR OCH MILJÖ GENOM ATT MINSKA MÄNGDEN FARLIGT AVFALL

Det är lönsamt för både hälsa, miljö och plånboken att minska mängden farligt avfall i din verksamhet. Se över hur du kan minska mängderna som bildas genom att exempelvis gå över till mer miljöanpassade produkter, eller ändra något i produktionen eller hanteringen så att mindre farligt avfall bildas.

Ett bra stöd i arbetet med att minska mängden farligt avfall finns i säkerhetsdatabladens punkt 2 och 13. Under punkten 2 framgår farliga egenskaper och under punkten 13 finns information om avfallshantering. Det ska framgå om rester av produkten eller förorenade förpackningar, klassificeras som farligt avfall eller inte.

*Mer information om detta kan du hitta på **Kemikalieinspektionens hemsida, www.kemi.se***

EXEMPEL PÅ VERKSAMHETSMÅL:

Minska mängden farligt avfall i verksamheten med x procent per år, relaterad till produktionsmängden.

PRODUKTVALSPRINCIPEN 2 KAP 4 § MILJÖBALKEN (1998:808)

Alla som bedriver en verksamhet (..) skall undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter (..) som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter (..) som kan antas vara mindre farliga.

DU ÄR SKYLDIG ATT FÖRA ANTECKNINGAR ÖVER FARLIGT AVFALL

Om farligt avfall uppkommer i din verksamhet ska du föra anteckningar över: (6 kapitel 1-5 §§ avfallsförordningen)

- » Dag för borttransport
- » Avfallstyp och avfallskod
- » Var avfallet producerats
- » Transport sätt
- » Vem som transporterar bort avfallet

- » Avfallets vikt
 - » Avfallsmottagare (behandla eller bortskaffa avfallet)
 - » Tid och dag för anteckning
- Anteckningarna ska föras i kronologisk ordning och bevaras i minst tre år samt visas upp på tillsynsmyndighetens begäran.

KLASSNING MED AVFALLSKOD

För att klassificera ett avfall måste man fastställa rätt sexsiffriga avfallskod i bilaga 3 till avfallsförordningen (SFS2020:614).

Bilaga 3 är uppdelad i 20 kapitel utifrån vilken källa som gett upphov till avfallet. Först måste rätt kapitel utifrån källan identifieras. Under varje kapitel finns underrubriker som i sin tur innehåller olika typer av avfall med var sin sexsiffriga avfallskod. I 2 kapitel 1 § avfallsförordningen finns en anvisning om hur listan ska användas vid klassningen.

Avfall som i bilaga 3 beskrivs med en avfallskod markerad med asterisk(*) ska anses vara farligt avfall. Detta kallas för en fast ingång.

För en del avfallstyper finns två koder som beskriver avfallet. Den ena koden räknas som farligt avfall och den andra inte. Detta kallas för en dubbel ingång eller spegelingång. Det farliga avfallet är markerat med asterisk (*) och, till skillnad från den fasta ingången som nämns ovan, en hänvisning till 2 kapitel 3 § i avfallsförordningen.

Koden för ickefarligt avfall, utan asterisk (*), kan enbart väljas efter att det visats att avfallet inte innehåller farliga ämnen i halter som gör att avfallet har farliga egenskaper. För bedömningen kan man behöva anlita expertis på avfallsområdet och eventuellt genomföra tester.

EXEMPEL PÅ KLASSNING AV AVFALL MED AVFALLSKOD

EXEMPEL 1

Slam från oljeavskiljare:

Identifiera den källa som ger upphov till avfallet i Avfallsförordningens bilaga 3.

Under punkt 1305 finns:

Material från oljeavskiljare

Slam från oljeavskiljare finns under

koden: 13 05 02. Eftersom koden har asterisk är slammets farligt avfall.*

EXEMPEL 2

Använd blästersand:

Leta fram den källa som ger upphov till avfallet i bilaga 3 i avfallsförordningen. Under punkt 12 finns "Avfall från formning samt fysikalisk och mekanisk ytbehandling av metaller och plaster.

Två sexsiffriga koder anges för blästersanden:

12 01 16*

Blästringsmaterial som innehåller farliga ämnen och som enligt 2 kapitel 3 § ska anses vara farligt avfall.

120117

Annat blästringsmaterial än det som anges i 12 01 16.

Detta är en dubbel ingång => klassificeringen måste göras utifrån innehåll av farliga ämnen enligt 2 kapitel 3 §.

Avfallet skall klassas som 12 01 16* (= farligt avfall) om det innehåller farliga ämnen i enlighet med 2 kapitel 2 §, i så höga koncentrationer att avfallet har en eller flera av de egenskaper som anges i EU-förordningen, 2019/1021 bilaga IV.

Både eventuellt innehåll av farliga ämnen i själva blästersanden och eventuella farliga ämnen från det material som blästrats måste kontrolleras. Denna bedömning är svår och provtagningar och/eller hjälp av särskild expertis (t.ex. avfallskonsult, branschorganisation, leverantör) krävs ofta.

Om ni inte kan visa att avfallet inte har någon av egenskaperna i bilaga IV (EU) 2019/1021 klassas det enligt försiktighetsprincipen som 12 06 16*.

FARLIGT AVFALL HAR NÅGON ELLER NÅGRA AV FÖLJANDE EGENSKAPER:

Avfall från kemiska produkter med följande märkning **KAN** vara farligt avfall.
För mer information se produktens säkerhetsdatablad, punkt 13.

FAROPIKTOGRAM (CLP)

Giftig. Produkten ger livshotande skador vid inandning, hudkontakt eller förtäring.

Frätande. Produkten ger frätskador på hud, mats труpe och ögon, eller andra allvarliga ögonskador.
Används också för produkter som är korrosiva för metaller.

Hälssofarlig. Produkten kan ge ärftlig genetisk skada, cancer, fosterskador eller störa fortplantningen. Används också för produkter som ger allergi vid inandning, kemisk lunginflammation vid förtäring eller andra allvarliga skador vid enstaka eller upprepad exponering.

Skadlig. Produkten är skadlig vid inandning, hudkontakt eller för tåring. Används också för produkter som ger allergi vid hudkontakt, som irriterar hud, ögon eller luftvägar eller ger narkosverkan.

Miljöfarlig. Produkten är giftig för vattenmiljön på kort eller lång sikt. Ska förvaras och användas så att produkten och avfallet inte skadar miljön.

Explosiv. Produkten är explosiv och kan explodera om den utsätts för slag, friktion, gnistor eller värme. Måste hanteras varsamt.

Brandfarlig. Produkten är brandfarlig och kan brinna våldsamt vid antändning eller värmeförsel. Vissa produkter utvecklar brandfarlig gas i kontakt med vatten eller självantänder i luft.

Oxiderande. Produkten orsakar reaktion, brand eller explosion i kontakt med brännbara ämnen eller material.

Gas under tryck. Produkten är en trycksatt eller kraftigt nedkyld gas. Behållaren kan explodera vid yttre brand.

ELEKTRISKA OCH ELEKTRONISKA PRODUKTER

Alla elektriska och elektroniska produkter innehåller farliga ämnen och räknas som farligt avfall. Eftersom det är omöjligt för brukaren att avgöra om apparaten innehåller farliga ämnen bör man räkna allt elskrot som farligt avfall. Detta gäller även glödlampor.

De flesta elprodukter, men inte alla, som företag använder omfattas av producentansvar. I samband med att en ny vara köps har köparen då rätt att kostnadsfritt lämna in elskrot hos försäljaren eller på anvisad plats enligt principen "gammal för ny". Företag som vill bli av med större mängder produkter utan att köpa nya, får själva kontakta ett återvinningsföretag och stå för kostnaderna.

För mer information om vad som omfattas av producentansvaret, mottagningsplatser med mera, se www.el-kretsen.se. Du kan också kontakta kommunens renhållningsansvarig.

YTTERLIGARE INFORMATION

Förordning (2022:1276) om producentansvar för elutrustning.

HANTERING AV FARLIGT AVFALL

En grundregel är att farligt avfall inte får blandas eller spädas ut med annat farligt avfall, avfall eller andra farliga ämnen eller material. Undantag finns i 4 kapitel 12-13 §§ avfallsförordningen.

Normalt krävs att farligt avfall ska förvaras på tätt underlag, under tak, i välventilerat utrymme och på ett sådant sätt att obehöriga inte kan komma åt det. Flytande farligt avfall ska dessutom förvaras inom invallning. Olika slag av farligt avfall som kan reagera med varandra ska förvaras skilda från varandra och eventuellt läckage får inte nå samma invallning. Absorptionsmedel ska alltid finnas lätt tillgängligt. För att förhindra oönskade kemiska reaktioner måste absorptionsmedlen anpassas till vilka avfall som lagras.

Fat och kärl som används för att lagra och transportera farligt avfall måste vara lämpade för det aktuella avfallet och i gott skick. Märk varje kärl med tydlig uppgift om innehåll.

Lagring som utförs av avfallsproducenten på den platsen där avfallet uppkom, kräver normalt inget särskilt tillstånd eller anmälan. Lagring som en del av att samla in avfall eller lagring som sker i avvaktan på återvinning eller bortskaftande, vid den verksamheten där återvinningen/bortskaftandet sker, får däremot inte ske utan tillstånd eller anmälan enligt miljöprövningsförordningen (SFS2013:251).

TRANSPORT AV FARLIGT AVFALL

DETTA GÄLLER OM DU ANLITAR EN TRANSPORTÖR FÖR DITT FARLIGA AVFALL

- » Kontrollera att transportören har nödvändiga tillstånd (begär kopia av transporttillståndet eller genom Länsstyrelsens register för avfalls-transportörer: kontrolleraavfallstransportorer.se).
- » Upprätta transportdokument när avfallet skickas i väg.
- » Kontrollera att det farliga avfallet hamnar på rätt ställe och att mottagaren har tillstånd att ta emot farligt avfall. Fråga miljökontoret i din kommun.
- » Innan transporten görs, anteckna uppgifter om avfallet enligt sidan 4. Anteckningarna ska sparas i minst tre år (6 kapitel 1 och 6 §§ avfallsförordningen).
- » lämna uppgifter elektroniskt till avfallsregistret senast två dagar efter att avfallet transporterats från din verksamhet.

DETTA GÄLLER OM DU SJÄLV TRANSPORTERAR DITT FARLIGA AVFALL

- » Egen transport av farligt avfall ska anmälas till Länsstyrelsen innan transporten sker. Vid återkommande anmälningspliktiga transporter ska en anmälan göras vart femte år.
- » Transport av farligt avfall, där mängderna sammanlagt uppgår till mer än 100 kg eller 100 liter per år, kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Det räcker inte med en anmälan. Transport av avfall som innehåller PCB, cyanid, kadmium och kvicksilver (hela ljusrör och andra ljuskällor är undantagna) kräver tillstånd oavsett mängd.
- » Kontrollera att mottagaren har tillstånd att ta emot farligt avfall.
- » Innan transporten görs, anteckna uppgifter om avfallet enligt sidan 3. Anteckningarna ska sparas i minst tre år (6 kapitel 1 och 6 §§ avfallsförordningen).
- » lämna uppgifter elektroniskt till avfallsregistret senast två dagar efter att avfallet transporterats från din verksamhet.

UNDANTAG ENLIGT AVFALLSFÖRORDNINGEN

Transport av vissa typer av farligt avfall är undantagna från tillståndskravet men ska anmälas till Länsstyrelsen. Undantagen finns angivna i 5 kapitel 2 § avfallsförordningen. Kom ihåg att anteckna mängd, slag och mottagare samt kontrollera att denna har nödvändiga tillstånd att ta emot avfallet.

TRANSPORTDOKUMENT

När farligt avfall lämnas för transport ska du som avsändare se till att det finns ett transportdokument. Dokumentet ska innehålla uppgifter om:

- » avfallstyp
- » vikt
- » datum för transport
- » transportör samt lämnare
- » slutlig mottagare

Transportdokumentet ska undertecknas av den som transporterar avfallet (6 kapitel 19 § avfallsförordningen). Transportdokumentet ska upprättas även när du själv transporterar avfallet.

ANMÄLAN ELLER ANSÖKAN OM TRANSPORT AV AVFALL

Anmälan eller ansökan görs på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/kalmar via en e-tjänst.

E-tjänst: Tillstånd till eller anmälan om transport av avfall.

RAPPORTERA UPPGIFTER TILL AVFALLSREGISTRET

Producenter av farligt avfall ska rapportera sitt farliga avfall till Naturvårdsverkets avfallsregister. Detta görs genom e-tjänsten på www.naturvardsverket.se, sök på avfallsregistret. Även alla verksamheter som transporterar, samlar in, behandlar samt mäklar eller handlar med farligt avfall är skyldiga att rapportera (6 kapitel 11 § avfallsförordningen).

Vad ska rapporteras?

- » Var avfallet produceras
- » Avfallskod
- » Datum för borttransport
- » Transportsätt
- » Vem som transporterar bort avfallet
- » Avfallsets vikt (kg)
- » Den mottagare som kommer att behandla eller bortskafta avfallet

När ska anteckning och rapportering ske?

För avfallsproducenter och transportörer gäller att anteckningen görs innan transporten påbörjas. Rapporteringen till avfallsregistret ska ske senast två arbetsdagar efter att avfallet transporterats bort från verksamheten.

Vanliga frågor

Svar på vanliga frågor finns på www.naturvardsverket.se sök vanliga frågor avfallsregistret.

VAD KRÄVS AV DIG?

Lathund om anteckningar, dokument och kontroller vid transport av farligt avfall från den egna verksamheten

<i>Transportsätt</i>	<i>Lagkrav</i>					
	Anteckna uppgifter som avfallsproudent	Upprätta transportdokument	Kontrollera att transportören har tillstånd *	Ansök/anmäl transport till Länsstyrelsen	Kontrollera att mottagaren har tillstånd **	Rapportering till avfallsregistret
Transport av eget farligt avfall	X	X		X	X	X
Om transportör anlitas	X	X	X	Görs av transportören	X	X

* Begär en kopia av tillståndet från transportören och mottagaren.

** Avfallsmottagaren är skyldig att skicka en bekräftelse till avfallslämnaren om att det farliga avfallet har mottagits. Spara denna dokumentation.

MILJÖSANKTIONSAVGIFT

Tillsynsmyndigheten är skyldig att besluta om miljöstraffavgift vid bland annat följande överträdelse:

- » om det inte finns ett transportdokument med alla uppgifter antecknade i enlighet med 6 kapitel 19 § avfallsförordningen.
Avgift: 5000 kr
- » om rapportering inte sker till avfallsregistret i tid.
Avgift: 5000 kr

Mer information om miljöstraffavgifter finns i förordning (2012:259).

ÅTALSANMÄLAN

Tillsynsmyndigheten är skyldig att anmäla misstänkta brott mot miljöbalken. Exempel på brott:

- » Om någon misstänks ha lämnat avfall till någon som inte får ta emot avfall, (29 kap 9 § punkt 15).
- » Har en oanmäld anmälningspliktig lagring eller insamling av farligt avfall enligt miljöprövningsförordningen.

FARLIGT GODS

Läs mer om detta på

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps hemsida, www.msb.se

MER INFORMATION

I denna broschyr ges en kortfattad och översiktlig information om farligt avfall. Vill du ha mer information, hänvisar vi till någon av följande:

- » Avfallsförordning (2020:614)
- » Naturvårdsverkets föreskrifter, (2022:3), om transport av avfall.
- » Naturvårdsverkets handbok (2003:8) om farligt avfall.
- » Naturvårdsverkets allmänna råd (2004:14) om farligt avfall.
- » Förordning (2008:834) producentansvar för batterier.
- » Förordning (2007:19) bortskaffande av PCB.
- » Förordning (2022:1276) producentansvar för elutrustning
- » Förordning (2012:259) om miljöstraffavgifter.
- » Miljöprövningsförordning (2013:251)
- » Naturvårdsverket föreskrifter (2020:10) om lämnande av uppgifter om kommunalt avfall.
- » Naturvårdsverket föreskrifter (2020:5) om antecknings- och rapporteringsskyldighet och lämnande av uppgifter om farligt avfall till avfallsregistret.

CHECKLISTA FÖR VERKSAMHETENS KONTROLL AV FARLIGT AVFALL

ANTECKNINGAR

- Anteckna de uppgifter som krävs för farligt avfall som produceras inom din verksamhet.
- Kontrollera att mottagaren har tillstånd att ta emot det farliga avfallet.
- Spara ovanstående uppgifter i minst tre år.

RAPPORTERING

- Rapportera det farliga avfallet till Avfallsregistret senast två dagar efter att avfallet transporterats bort från din verksamhet.

ANSVARIG

- Utse en ansvarig för hanteringen av det farliga avfallet inom verksamheten.

UPPKOMST

- Kartlägg möjligheterna att minska mängden farligt avfall.
- Utred vilka kemiska produkter som inte behövs längre och vilka som kan ersättas med mindre farliga produkter.

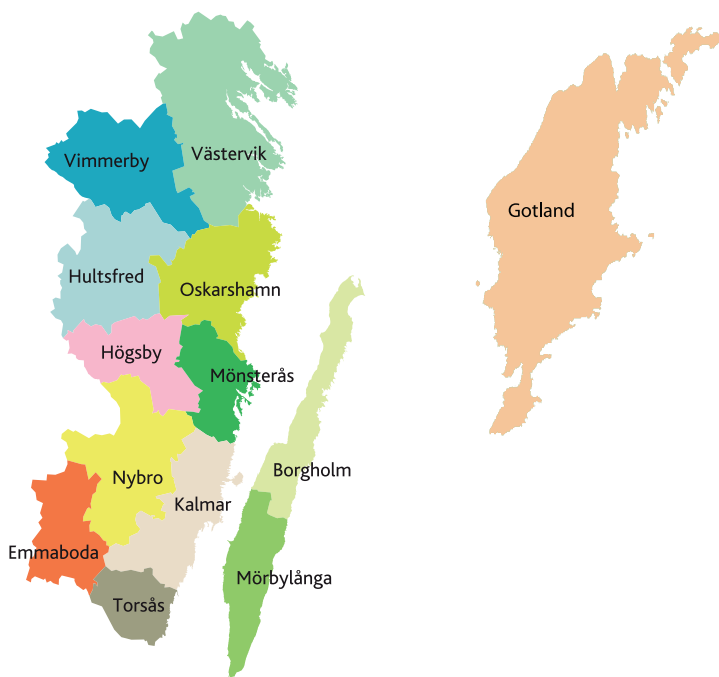
HANTERING

- Förvara det farliga avfallet uppmärkt, inlåst, torrt, på tätt underlag och invallat.
- Informera personalen om rutiner för hanteringen och åtgärder vid olyckshändelse.

TRANSPORT

- Kontrollera att transportören har nödvändiga tillstånd/anmält transporten.
- Kontrollera att transportdokument finns med innan avfallet skickas iväg.

FÖR MER INFORMATION KONTAKTA TILLSYNSMYNDIGHETEN I DIN KOMMUN:

Borgholms kommun
www.borgholm.se

Emmaboda kommun
www.emmaboda.se

Hultsfreds kommun
www.hultsfred.se

Högsby kommun
www.hogsby.se

Kalmar kommun
www.kalmar.se

Mönsterås kommun
www.monsteras.se

Mörbylånga kommun
www.morbylanga.se

Nybro kommun
www.nybro.se

Oskarshamns kommun
www.oskarshamn.se

Region Gotland
www.gotland.se

Torsås kommun
www.torsas.se

Vimmerby kommun
www.vimmerby.se

Västerviks kommun
www.vastervik.se

**Länsstyrelsen
Gotlands län**
[www.lansstyrelsen.se/
gotland](http://www.lansstyrelsen.se/gotland)

**Länsstyrelsen
i Kalmar län**
[www.lansstyrelsen.se/
kalmar](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar)

Miljösamverkan Sydost

Samordnar miljö- och livsmedelstillsynen inom 13 kommuner och två länsstyrelser i Gotlands och Kalmar län genom Kommunförbundet i Kalmar län.

För mer information se
www.miljosamverkansydost.se

Maj 2024 sjätte utgåvan

Kopiera gärna från broschyren,
men hänvisa till källan!

